

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, W. L. Ghijsen, N. G. Kam,
D. M. G. Koch, J. L. A. Ledeboer, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Het eerstvolgende nummer van dit blad verschijnt na den uitslag der Examens B.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

De Varsity van 1903.

Wat een week geleden absoluut onmogelijk scheen is verwezenlijkt, na de succesvolle jaren 1901 en 1902 heeft ons Laga zich ook nu weer aan het hoofd der studentenroeiverenigingen weten te handhaven. De talrijke Delftenaren, die de wedstrijden bijwoonden, hebben in den volsten zin des woords genoten en zullen ongetwijfeld een onuitwisbaren indruk van dezen heerlijken dag behouden; nog jubelt het in ons op, nog hooren wij den nagalm van het hartstochtelijk gejuich, waarmee Laga's prachtige overwinning begroet werd. En toen onze kranige acht voor de tribune terugkwam om kransen en gelukwensen in ontvangst te nemen, toen wij zagen hoe onze roeiers al hun kracht, al hun energie hadden nodig gehad en met liefde geëfferd voor de eer van Laga en het Corps, toen zullen velen met mij een groote, opbruisende sensatie van vriendschap, van warme sympathie hebben gevoeld, een behoefte om hen lang en krachtig de hand te drukken.

Zoo ooit, dan was er nu reden om trotsch te zijn, om met hoogmoed het hoofd te ontblooten, toen het Laga-lied uit honderde kelen weerklonk.

Dat onze acht na al den tegenspoed der laatste weken, met twee roeiers, die nauwelijks een week in training waren, in staat was den uitstekend geoeffenden en door een zóó bevoegd en geroutineerd man als Dr. Meurer getrainden Nereus-ploeg te slaan, is een prestatie, waarover zelfs specialiteiten op 't gebied der roeisport versteld stonden.

Njord gaf weinig moeite en is nu voor de vijfde maal in successie door Laga geslagen (3 Varsity's, de „Koninklijke”, en Oudshoorn); na de gunstige berichten, die ons uit Leiden werden en indachtig aan den hardnekkigen kamp van verleden jaar, had menigeen op een meerspannenden strijd gerekend. Triton hield zich kranig en sloeg een heel wat beter figuur door met niet veel meer dan een lengte van Nereus te verliezen; de invloed van den langeren slag was duidelijk te bemerken, zoodat de ploeg aanmerkelijk sterker was dan het vorige jaar.

En toen eindelijk de final tusschen Laga en Nereus! Een scherper strijd is moeilijk denkbaar, geen oogenblik is er licht tusschen de booten geweest, is het een der strijdenden gelukt zich van zijn tegenstander los te maken. Op de tribune was de spanning onbeschrijfelijk; toen eindelijk de ploegen heel in de verte zichtbaar werden als microscopisch-kleine stippen, glinsterend en schitterend door het er omheen spattende water, werden zenuwachtig de kijkers voor den dag gehaald, meenden enkele scherpzienden dat Laga vóór was. IJdele hoop, onbarmhartig den bodem ingeslagen, toen het jury-rijtuig met de Nereus-vlag erboven in zicht kwam; en die lamme vlag wou maar niet verdwijnen om voor de Laga-vlag plaats te maken en toen de booten eindelijk goed zichtbaar werden, wapperde zij nog steeds tergend van den bok.

De race scheen verloren, want voor hen, die den Ausdauer der Nereus-ploegen en hun snelle spurten kenden, scheen het onmogelijk, dat Laga het verloren terrein heroveren zou, en slechts zwak en schuchter klonken de Delftsche en Utrechtsche aanmoedigingskreten, tegenover het donderend „Ioe” geroep der Leidenaars, die, Laga geen overwinning gunnende, eendrachtig de Amsterdammers aanvuurden.

Totdat plotseling „das Wunderbare” gebeurde en een wilde hoop zich van allen meester maakte: het viel niet meer te loochenen, Laga liep in; juist toen de Zweth bereikt was, — Nereus nog steeds leidende, — zag men Laga het tempo versnellen, onder het regelmatig opzwaaien der zware lichamen, de uiterste en laatste krachtsinspanning van zestien gespierde armen, schoten de roeden vooruit, verminderde de afstand meer en meer....

Toen de ploegen de tribune passeerden, was Laga ongeveer de lengte van de punt der giek uitgelopen, wel trachtte Nereus een oogenblik de spurt te volgen, hield tot het laatst koppig vol, maar te vergeefs: Delft was en bleef voor!

En toen als reactie na zooveel spanning en opgekropte angst barstte een gejuich los, zóó uitbundig, zóó hartstochtelijk, aanzwellend tot één machtig geroep „Laagaa! Laagaa!”, dat het als een zwaren geluidsgolf van uit de tribune neersloeg op de roeiers en hun moed en kracht gaf om tot het laatst te volharden, den strijd te strijden „to the glorious end.”

Meer dan ooit is thans een woord van dank aan de roeiers op zijn plaats en ik geloof hiermede in den geest van vele, ja van alle corpsleden te spreken; in 't bijzonder echter zij het gericht tot den junior-slagroeier en de twee oud-roeiers, die nog op het laatste oogenblik hun medewerking verleenden; hun „leistung” is inderdaad ongelooflijk en vermoedelijk zonder precedent in de annalen der Nederlandsche roeisport. Ook de stuurman mag niet vergeten worden; door den bezielenden toon waarmee hij zijn ploeg weet aan te moedigen, door zijn uitmuntend sturen heeft hij ongetwijfeld een belangrijk aandeel in het behaalde succes.

Wat niet weinig tot het slagen dezer Varsity heeft bijgedragen is de, in tegenstelling met het vorige jaar, ditmaal uitstekende regeling, waarvoor den heer L. Mangelaar Meertens, president van Laga, allen lof toekomt. Het doet onaangenaam aan in de verslagen, die de groote bladen over de wedstrijden gaven, behoudens één uitzondering, (het Handelsblad) geen enkel woord van appreciatie te vinden voor al de moeite, die de heer Meertens zich getroost heeft, des te meer, waar deze tevens deel uitmaakte van de Laga-acht en dus bovendien niet minder dan 12000 meter moest roeien. Vooral de Telegraaf maakt zich schuldig aan minder-faire beweringen, die een duidelijk beeld geven van het weinig-gentlemanlike karakter van haar verslaggever. Meende de pers te moeten protesteeren tegen het niet meer beschikbaar stellen van stoomboot of rijtuig, dan had dit op kalme, waardige wijze behooren te geschieden en niet zooals nu het geval is geweest. Nu mist het protest geheel zijn doel, en het zou niet onverdiend zijn, indien het Bestuur van den Nederlandschen Studenten-Roeibond als eenig antwoord haar een volgend jaar zelfs het gereserveerde gedeelte der tribune onthield.

Ten slotte een enkele opmerking met betrekking tot het voor velen meer dan ergerlijke gedrag van sommige Leidenaars, voor het meerendeel 1e-jaars, bij deze Varsity. Zoo

ik iets op de regeling zou willen aanmerken, dan is dit naar aanleiding van het weinig-energieke optreden der politie-booten tegenover deze individuen. Het is waarlijk onbegrijpelijk dat deze „Studenten”, — waarvan men toch mag aannemen, dat althans de meerderheid een voldoende opvoeding heeft genoten en niet geheel van kieschheidsgevoel ontbloot is —, niet schijnen te kunnen inzien, dat tegenwoordig ontwikkelde menschen zoiets allesbehalve flink of „studenticoos” vinden, doch veeleer een gevoel van walging voor een dergelijke on-esthetische degeneratie nauwelijks vermogen te onderdrukken. Voor de vele dames, die de Varsity bezoeken, moet het inderdaad in hooge mate stuitend zijn, steeds weer vergast te worden op de onsmakelijke vertooningen van allervuilst-uitziende dronken studenten, als varkens op het dek van hun stoomboot uitgestrekt, de vieze, klefferige haren geplakt op het voorhoofd.

Het is niet oneigenaardig, dat het steeds Leidenaars, studenten van „onze eerste universiteit” zijn, die zich op dergelijke walgelijke manier te buiten gaan; — Utrechtenaren, Amsterdammers of Delftenaren zal men onder deze kwâ-jongens te vergeefs zoeken, Leiden schijnt hiervan het monopolie te bezitten.

Enkele dezer heeren, die 's avonds op de Societeit Phoenix het spelletje wilden voortzetten, en weinig begrip schenen te hebben van wat de welvoegelijkheid aan gasten voorschrijft, ondervonden tot hun schade, dat lang niet iedereen daarvan gediend is en moesten aanmerkelijk bekoeld en tijdelijk althans van hun overmoed genezen met minder aangename herinneringen Delft verlaten. „Der Impertinenz gegenüber darf man nicht tolerant sein”.

J. B. H. COENEN.

Verzoek.

Op de Varsity zijn door talrijke personen ettelijke photographische opnamen gemaakt.

Voor de roeiers, — wien het uit den aard der zaak onmogelijk is er een indruk van te krijgen, hoe de ploeg zich aan den toeschouwer voordoet —, zijn deze kiekjes bijzonder interessant.

Daar vele ervan echter nooit onder de oogen der roeiers komen, voldoen wij gaarne aan het verzoek, dat ons van verschillende zijden werd en **verzoeken een ieder, die van de jongste wedstrijden photographische opnamen nam, de goedheid te willen hebben van elke kiek een afdruk aan één der Bestuursleden van „Laga” te doen geworden.**

REDACTIE.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Donkere dagen.

De Nederlandsche Socialisten gaan donkere dagen tegemoet.

De algemeene werkstaking, door de georganiseerde arbeiders aangewend, als middel om het tot stand komen der dwangwetten te verhinderen, als verdedigingsmiddel tegen de aanranding hunner grondwettelijke rechten, heeft al wat in Nederland bekrompen en reactionair is tegen de sociaal-democratie in 't geweer gebracht. Zelden is de verbittering der heerschende klassen tegen de strijdende arbeiders en hun leiders heviger geweest dan in de laatste maanden, en we kunnen er zeker van zijn, dat in dezen tijd het vuur van den klassenstrijd feller wordt aangewakkerd door het kapitaal en zijn handlangers, dan jaren van socialistische propaganda zouden vermogen, al wordt het torenhoog uitslaan van den vlam door de onderdrukkingsmaatregelen tijdelijk verhinderd. Reactie heerscht overal in ons land.

Behoeven we te wijzen op de vele sterk sprekende feiten, die onwederlegbaar aantonen, hoe zich het kapitaal sterker en machtiger gevoelt dan in lange jaren het geval is geweest?

Onnoodig hier te herhalen, hoe de spoorwegdirecties nog steeds een aantal gestaakt-hebbende arbeiders uitgesloten houden; hoe tiraniek de werkgevers optreden tegen de ar-

beidersorganisaties, zooals b. v. Meursing te Amersfoort, tegen de brouwersgezellen.

Wij zullen verder niet spreken van de laster- en leugen-campagne, dag aan dag in woord en schrift tegen de arbeidersbeweging in 't algemeen en de socialisten in 't bijzonder gevoerd, en waarvan de climax bereikt werd door het beruchte 's Hertogenbossche strooibillet, waarin onder meer de socialisten worden aangeduid als revolutionairen, die men zich niet anders denken kan, dan met bloedvlekken op de kleederen!

Evenmin behoeft het nader gereleveerd te worden, hoe voor weldadige doeleinden haast geen geld meer te krijgen is — zelfs niet voor kindervoeding — en hoe de liefdadige giften zich dus maar al te zeer kenschetsen, als dikwijls niets anders te zijn dan een premie op lijdzaamheid en onderwerpenheid.

Waar echter wel eens op gewezen mag worden, dat is op de zonderlinge opvatting van neutraliteit, die tegenwoordig in ambtelijke kringen heerscht. In verschillende plaatsen van ons land worden onderwijzers geschorscht en ontslagen, omdat zij zich ingelaten hebben met de staking, of actief deelgenomen aan de arbeidersbeweging, al worden natuurlijk voor de leus meestal andere redenen voorgewend.

Wat te denken van burgemeesters, die, gevraagd om certificaten van goed gedrag door uitgesloten spoorwegarbeiders, daarop uitdrukkelijk vermelden, dat deze door de staking broodeloos zijn geworden, aldus willens en wetens de toch reeds zoo moeilijken strijd om 't bestaan voor deze slachtoffers verzwarende.

Van der Goes is wegens z.g. opruiing veroordeeld tot eenige maanden gevangenisstraf, hoewel tal van mannen, wier namen in ons land een goeden klank hebben, luide hun overtuiging uitspraken, dat hij onschuldig is, en niet-tegenstaande van der Goes zelf een volkomen logische uitlegging van de beteekenis zijner woorden kon geven en aantonen, dat de bedoeling, die men er aan toeschrijven wilde volkomen strijdig zou zijn, met alle officieele besluiten dien-aangaande door zijn partij genomen.

Hugenholtz wacht wellicht hetzelfde lot. De eisch tegen hem is één jaar gevangenisstraf, niettegenstaande uit het getuigenverhoor gebleken is, dat Hugenholtz bezwaar gemaakt heeft om te spreken voor den bond van miliciens, uithoofde zijn al te vurig temperament, en na de vergadering in particulier gesprek, zonder gevaar voor gerechtelijke vervolging dus; op den vraag van een milicien, wat hij doen moest, antwoordde: „Weiger in geen geval den dienst”. Is duidelijker bewijs voor den onschuld van Hugenholtz denkbaar?

Waar vroeger bij de rechtspleging de regel gold, dat woelige tijdsomstandigheden als verzachtend werden aangemerkt, daar volgt nu het Openbaar Ministerie de redeneering, dat de rumoerigheid van den stakingstijd van verzwarenden aard is voor het eventueel misdrijf van Hugenholtz. En mag men dan nog verontwaardigd zijn en zich diep verongelijkt gevoelen als we spreken van tendens-processen en klassenjustitie?

Wel is de tijd, dien de Nederlandsche socialist tegemoet gaan donker, wel is de weg, dien de Nederlandsche arbeidersbeweging moet gaan, thans meer dan ooit een lange doornige lijdensweg.

Reactie viert hier overal hoogtij.

Het zou wel velen kunnen ontmoedigen. Het werk waaraan men al zijn krachten wijdde, zijn geheele leven ten offer bracht, — zooals Oudegeest aan de organisatie der spoorwegarbeiders — daar ziet men het liggen, vernield, neder-geslagen door den sterken arm van het brute geweld, in dienst der wraakgierige reactie!

En zelfs in eigen kringen duiken lieden op, verblind en verbitterd door veel ellende en onrecht, die zich dreigend verheffen tegen hun medestrijders en deze met verwijten overladden.

Dat is nog het treurigste van alles: de tweedracht, die rondwaart in de gelederen der geslagen arbeiders, en daar haar desorganiseerend werk volbrengt!

Maar wij weten het wel, dat alles is slechts tijdelijk. Een beweging als die van het klassenbewuste proletariaat is wel tijdelijk te onderdrukken, maar niet voor goed uit te roeien. Hoe zwart ook de toekomst momenteel moge schijnen, het licht van den nieuwen dageraad zal weldra weer gloren. Wij weten het toch, dat ons streven, ons willen, onze idealen, die zijn van ontwikkeling en vooruitgang; wij gevoelen, dat wij werken aan de komst eener nieuwe maatschappij, die zich baanbreekt, zeker en vast onvermijdelijk trots alle onderdrukking.

En juist dit weten, dat „ons heilig ideaal” niet in de lucht zweeft, maar op de werkelijkheid berust, dat maakt, dat onze ontmoediging niet blijvend is, maar dat we opnieuw ons werk hervatten kunnen na elke nederlaag. Dat is het geheim van onze kracht, die onze tegenstanders zoozeer verbazen doet.

Maar oogenblikken van neerslachtigheid, het gevolg van bittere teleurstelling, zij zijn onvermijdelijk. En het verkwikt den geest, dan eens den blik te wenden over de grenzen van ons kleine land, en opnieuw hoop en moed te putten uit den zichtbaren vooruitgang onzer ideeën over de gansche beschaafde wereld.

Overal toch waar het kapitalisme heerscht, sluiten de arbeiders zich aaneen, om te strijden voor de vrijmaking hunner klasse. Van de Noordkaap tot Sicilië, van Amerika tot Japan verheft zich het werkende volk tegen zijn onderdrukkers.

En overal is vooruitgang, zij 't ook door tijdelijken terugslag afgewisseld.

Wenden we eerst den blik naar Duitschland. Dertien jaren geleden viel de socialistenwet, de dwangmaatregelen, waarmede Bismarck tevergeefs gepoogd heeft de arbeidersbeweging te smoren. Welk negatief resultaat heeft deze wet bereikt, niettegenstaande de 700 jaren gevangenisstraf, die zij heeft veroorzaakt. Vóór de wet in 1878 werden op sociaal-democratische kandidaten uitgebracht 437158 stemmen, of 7,59% van het totale aantal uitgebrachte stemmen; 9 mandaten van de 397 werden veroverd.

In 1890 bracht de sociaal-democratie uit 1.427.293 stemmen of 19,75%, en bezetten zij 35 rijksdagszetels. In 1898 waren die getallen respectievelijk tot 2.113.073; 27,23% en 56 aangegroeid. De sociaal-democratische partij is verreweg de sterkste partij van Duitschland, bij evenredige vertegenwoordiging zou zij recht hebben op 108 zetels!

Alleen door een verouderde indeeling der kiesdistricten — juist de groote steden, die snel in bevolking toenemen kiezen sociaal-democraten — en door een samengaan van alle andere partijen tegen de sociaal-democratie, is het gelukt de rijksdagfractie tot op de helft van dit getal gereduceerd te houden.

Nu staan in Duitschland de verkiezingen voor de deur. Ongetwijfeld zal de sociaal-democratie zeer versterkt uit dien kamp te voorschijn treden. Want er is veel gebeurd in de laatste jaren. Het zondenregister van regeering en rijksdag is wel overvol: militaristische uitgaven, broodwoekerwetten, verkrachting van het recht der minderheid in den Rijksdag, daarbij de speeches van keizer Wilhelm, dat alles is wel geschikt geweest, de arbeiders tot nadenken te brengen, en we weten welke gevolgen dit voor onze partij heeft! Een energieke propaganda wordt gevoerd, en de verwachtingen zijn hoog gespannen. Moge het resultaat schitterend zijn!

Dezer dagen is het 32 jaren geleden, dat de commune werd bedwongen, dat het Parijs der werkers moest bukken voor de macht der Versaillaansche bajonetten. Ook in die dagen leed de socialistische beweging een zware nederlaag, een nederlaag, die tientallen van jaren daarna nog is gevoeld.

En als we terug denken aan het bloedbad door de overwinnaars aangericht, aan de gefusilleerden op Père Lachaise, dan worden we vervuld van verbittering, maar tevens van bewondering voor den moed, de opofferingsgezindheid, de vaste hoop dezer martelaren, die in 'taangezicht van den dood de soldaten toeriepen, dat hunne zaak toch zou zegevieren. Waar die helden zoo vast geloofden, past ons daar ontmoedigd te zijn?

En zij hebben gelijk gehad. De geweldige aderlating van 30000 gefusilleerden en 40000 gedeporteerden is niet in staat geweest het Fransche socialisme te vernietigen: al moge de beweging daar nu nog erg lijden onder de onderlinge verdeeldheid over de te volgen taktiek, haar invloed op 't openbare leven is grooter dan ooit te voren.

Zoo werkt en strijdt het proletariaat, de klasse, waarop de geheele maatschappij rust, de onontbeerlijke instandhouder der samenleving. Onderdrukking en dwang kunnen zijn triomftocht slecht tijdelijk onderbreken, zijn eindelijke zege niet keeren, die zal beteekenen de opheffing der klasseheerschappij, de stichting eener nieuwe samenleving, een nieuw tijdperk van vooruitgang.

Unser ist die Welt, trotz alledem!

L. Q.

Een woord van protest.

Het is me een noodzakelijkheid met een enkel woord op te komen tegen eenige artikelen in de vorige nummers gepubliceerd en wel tegen: „De helpers in de staking.” in No. 26; „De Enquête-commissie” in No. 27 en „De Enquête” in het voorlaatste nummer. Ik meen het recht te hebben deze alle te qualificeeren als ongemotiveerde verdachtmaking.

Beginnen we met het eerste. De heer D. de Iongh Wzn. heeft blijkbaar gemeend er goed aan te doen, die personen welke een daad hebben gedaan, die hij niet goedkeurt, voor te stellen als óf kortzichtigen óf lammelingen. Of hij daarmede het bewijs heeft gegeven van eigen scherpzindheid, meen ik te mogen betwijfelen. Het spijt me, dat ik den heer de Iongh niet meer het nummer kan mededeelen van de N. Rott. C. waar in een hoofdartikel met m. i. onwederlegbare logica werd aangetoond, dat de aangenomen stakingswetten elk muilkorf-idee ten volle missen. En voor allen, die instemden met deze uiteenzetting — en dat zijn er geloof ik velen — was er geen sprake van een strijd tegen een „kruiperige, degenereerende, tuberkuleuze arbeidersbevolking”, maar wel van een in bedwang houden eener opgehitste onlogisch denkende volksmassa. Voor hen was dus ook de hulp in de staking de aangewezen weg tot logische beveiliging van de hoogste landsbelangen. En nu moge de heer de Iongh het met deze opvatting niet eens zijn, hij dient zich toch te onthouden van verdachtmakingen en beschuldigingen, die zeker sterker geargumenteed moeten zijn, om niet den indruk van laster te geven.

Nu de beide andere stukken.

Na het verschijnen van het eerste stuk wachtte ik de volgende nummers af met de hoop eene bestrijding ervan te vinden. Inplaats daarvan komt het voorlaatste nummer met een gelijke-geest-ademend stuk onder de initialen L. Q.

Past nu op het eerste dezer stukken de naam voorbarig, in het tweede toont L. Q. zich onbekend met de feiten. En door het negeren van feiten, die een geheel andere kijk geven op den toestand worden de verdachtmakingen van L. Q. ongemotiveerd en dus laster. Wat de heer L. Q. wél gelezen heeft is de vragenlijst. En daarom, schrijft hij: „mogen we de enquête-commissie niet onzen lof onthouden.” Maar... en nu volgt een reeks opsommingen, die totaal bewijzen, dat de heer L. Q. de verschillende gebeurtenissen niet heeft bijgehouden. Heeft hij geen kennis genomen van het rondschrijven van de Directies van S. S. en N. C. S. aan hun personeel om voor de commissie onder eede naar waarheid te getuigen en niet bevreesd te zijn voor rancunemaatregelen der maatschappijen? Zoo niet dan spreekt hij ongemotiveerd, zoo wél dan zegt hij, „ja jullie beloven dat nu wel directies, maar...” En dat is? Weet verder de heer L. Q. niet dat verschillende ontslagen spoorwegmannen, verschillende oud-bestuurders door de commissie zijn opgeroepen? Maar genoeg. Ik heb geen idee hieraan nog meer tijd te verknoeien. Ik hoop alleen dat het Weekblad in 't vervolg gespaard moge blijven voor zulke ongemotiveerde praatjes.

W. J. NIERMEIJER.

Kort Antwoord.

Den heer Niermeyer zij opgemerkt dat ik zeer goed wist, dat ook ontslagen spoorwegmannen en oud-bestuursleden door de enquêtecommissie zijn opgeroepen. Geloof de heer Niermeyer echter, dat deze mensen, die voor 't overgrote deel nog zonder betrekking rondloopen, en zeer goed weten, dat zij niet gemakkelijk een nieuwe werkkring zullen bekomen, zoo zij rond voor de waarheid durven uitkomen? En verder, al mogen eenige hun overkropt gemoed al eens geheel uitstorten voor de commissie, indien niet een algemeene klacht opgaat uit het personeel over hun ellendigen toestand, dan zal men zich er wel weer van afmaken, door te zeggen, dat in 't algemeen de mensen met hun positie zijn ingenomen, behoudens „enkele ontevredenen.”

Wat geeft het verder of de S.S. en N.C.S. nu al zeggen, dat ze geen rancune maatregelen zullen nemen.

Dat beweerden de directies na 31 Januari ook en ik behoef u niet te herhalen, hoezeer zij die belofte geschonden hebben, (zie een vorig S. W. waar W. G. schrijft over rancunemaatregelen). De directies hebben het vertrouwen verloren bij de arbeiders, en terecht!

En als de heer Niermeyer wist, hoe de spoorwegaarbeiders er zelf over denken — ook de Ordebonders — hoezeer zij vreezen door 't mededeelen der waarheid voor de commissie op de zwarte lijst te worden geplaatst, en bij de minste, nietigste aanleiding de laan uit te worden gezet, dan zou hij zijn protest vóór zich hebben gehouden.

L. Q.

Naar aanleiding van de polemiek over de rede van Pater Weijers.

1 Mei vertrok ik uit Delft en miste dus het beginnummer van dezen pennestrijd. Bij mijn terugkomst waren reeds drie slagen geleverd. Ik kom daarom wat achteraanrijden, maar ik hoop nog niet te laat.

Ofschoon ik 't volkomen met den heer Steketee eens ben dat 't debat van Pater Weijers on-correct, een priester onwaardig was, ben ik toch van meening dat hij niet eischen kan van personen, die niet aanwezig waren (het waaróm doet op 't oogenblik niets ter zake) dat zij protesteerden.

Ik heb de vergadering bijgewoond doch aarzelde mondeling m'n protest bekend te maken, welke aarzeling in definitieve terugtrekking overging, toen ik zag hoe 'n ander z'n debat verliep. Ik heb echter schriftelijk m'n protest aan P. W. gezonden.

De heer Steketee heeft echter aan z'n volgens mij dus half gerechtvaardigden vraag een bewering geknoopt die op heel ander terrein voert. Hij is aan 't schrijven gegaan over „particuliere zaken”.

Wat heeft hij te maken met de inrichting van een vereniging waar hij totaal buiten staat, van een verbond van personen zonder meer?

Onze vereniging is slechts in zooverre publiek dat anderen geïntroduceerd kunnen worden . . . maar ik noodig ook wel eens menschen op m'n kamer, maar zou toch gek opzien als ik in 't eerstvolgend Stud. Weekbl. een kritiek over m'n verblijf vond. In den grond is dit precies 't zelfde.

De heer L. Huygen is met den heer Steketee een eindje opgewandeld, schuldig zijn we hem echter noch inlichtingen, noch verklaringen en allerm minst verantwoording.

G. WIESSING.

Hygiënische Schetsen.

Uitgave van C. A. J. v. DISHOECK te Bussum.

Deze bundel studies is door een arts geschreven met het doel om aan leeken dat inzicht in de geneeskunde te geven, dat noodig is, wil hij gezond en hygienisch kunnen leven. Het zal daarom voor den schrijver van het grootste belang zijn, den indruk van een leek over zijn werkje te vernemen. Dit is dan ook de reden waarom ik, als geheel oningewijde in het vak der geneeskunde, het waag een oordeel over dit boekje uit te spreken, een oordeel dat ofschoon niets durvend goed of afkeuren van de verschillende uitspraken op geneeskundig gebied, (die ik natuurlijk bij verschil van opinie, toch nooit tegenover een vakman zou kunnen blijven verdedigen) die waarde bezit, dat zij den samensteller wijzen op kleine, den nauwgezeten lezer direct in het oog springende fouten en onnauwkeurigheden. Te meer is dit van belang, daar het juist dergelijke eenzijdig- en kleine tegenstrijdigheden zijn, die den goeden indruk van een boek wegnemen en vele lezers er toe brengen om ook die gedeelten te verwerpen, waartegen men geen enkel bezwaar vinden kan.

Alvorens echter met mijne „afbrekende” kritiek te beginnen allereerst een woord van lof over de wijze, waarop deze medicus vóór alles toont een humaan, eerlijk mensch te zijn, een man, met een breede, schoone opvatting van de grootsche geweldige roeping, die een dokter in de samenleving te vervullen heeft. Zeer terecht merkt hij op, dat een geneesheer niet iemand is, die uitsluitend drankjes voorschrijft en met geleerde woorden toovert maar dat hij voor zijne patienten is of althans behoort te zijn een goede vertrouwde huisvriend; een man, zooals Dr. Luchtman het uitdrukt, die voor alles aantoonde, dat het geloof aan mirakelen onjuist is, en helder uiteenzet dat in de geneeskunde alles aankomt op langdurigen, moeilijken artistieken arbeid en de regeling van de kleine, schijnbaar onwezenlijke zaken.

Maar wil men dit van alle medici kunnen verwachten, dan moet men ook zeker weten, dat elke arts de gezondheid

zijner patienten voorstaat, dat dus zijn eigenbelang dit en niet, zooals tegenwoordig het geval is, juist het tegenovergestelde met zich brengt. Dit toch is, zoo vervolgt dr. Luchtman, een der grootste fouten van het huidige doktersstelsel; men mag in het algemeen niet aannemen, dat bij de medici het eigenbelang, hetwelk overal elders in onze samenleving zoo'n grooten rol speelt, verdwenen zou zijn. Tegen deze opvatting is weinig in te brengen; bovendien geeft dit ons eene verklaring van het feit, waarom men langen tijd niemand zelfs niet in de meest elementaire gezondheidsbegrippen ingelicht heeft, hoe het mogelijk is gebleken, dat nu nog jaar in jaar uit tal van kwakzalvers schatten gelds verdienen met het aankondigen en verkoopen van tal van schoonschijnende middeltjes. Hoe men hygienisch leven moet is tot nu toe slechts aan zeer weinige buiten het doktersvak staande personen bekend geworden. Symptomen van ziekten en de oorzaak daarvan werden steeds even geheimzinnig behandeld.

Hierin moet verandering komen, maar niet, zoo zegt dr. Luchtman, als dit in de laatste jaren geschiedt, door het lezen van talrijke, voor leeken geschreven boeken over de verschillende ziekten, maar door het verspreiden van geschriften, waarin populair-wetenschappelijk behandeld wordt, hoe wij onze levenswijze, willen wij zooveel mogelijk ziekten voorkomen, inrichten moeten.

De schrijver drukt dit als volgt uit:

Zoo verderfelijker het is, dat leeken populaire geneeskundige boeken in handen krijgen, waarin zaken behandeld worden, die buiten het gebied der hygiëne, en profylaxis treden, ziekte-beschrijvingen en details voorkomen, die slechts door den wetenschappelijken geneesheer kunnen begrepen worden en voor de oningewijden louter gift zijn, zoo broodnoodig is het, dat ieder mensch bekend zij met de leer eener doelmatige levenswijze, de kenteekenen der gezondheid, de eerste symptomen van beginnende ziekte, zaken, die het gewone leekenverstand niet te boven gaan.

Toch geloof ik dat het allereerst grijpen naar die „ziekteboekjes” en het laten liggen der andere werkjes een uitvloeisel is van éénzelfde begrip. De meeste menschen toch gelooven nog steeds hardnekkig dat ziekte en gezondheid twee geheel afzonderlijke toestanden in het menschelijk leven zijn, die dus ook een geheel andere behandeling vereischen. Men begrijpt onder het algemeen niet welk een geleidelijke overgang tusschen beide bestaat.

Daarom is dit boekje, waarin helder en duidelijk dit verband wordt uiteengezet, zoo'n groote aanwinst voor onze populaire wetenschap en is het jammer dat, door het heftig propaganda maken voor een bepaalde wijze van voeding en vooral door het hier en daar gebruiken van groote woorden, het velen, zooals ik hierboven reeds schreef, toe zal lijken, als of wij met geen onpartijdig onderzoeker te doen hebben, maar met iemand, die vóór alles eene bepaalde richting wil dóen zegevieren.

Niets toch is verderfelijker, vooral voor een nieuwere strooming dan het gebruiken van groote, vaak ongemotiveerde uitspraken en woorden; zoodoende verzwakt men geenszins de heerschende meening, integendeel men geeft aldus de voorstanders der tegenpartij een wapen in handen om onze beweringen in een bespottelijk daglicht te stellen. Ofschoon, voorzover een leek hierover kan oordeelen, het eens zijnde met Dr. Luchtman's theoriën over bacteriën, dispositie enz., komen mij uitspraken als op blz. 20 neergeschreven wel wat overdreven voor. Hier toch lezen we:

Zal het publiek dan nooit leeren begrijpen dat al deze voorgeschreven middelen en middeltjes slechts dienstbaar zijn om de beurs van doctoren en apothekers te spekken en de tijd dan nooit aanbreken, dat, men lachend den draak steekt met steenen, planten, dieren en chemicaliën, die door de fantaise der Arabische geneesheeren in het leven geroepen, nog altijd in het brein van het kuddedier mensch spoken?

Om op deze wijze alle geneesmiddelen te beoordeelen lijkt mij overdreven toe; in ieder geval is deze meening in dit werkje niet zoodanig gemotiveerd, dat een dergelijke uitspraak den onpartijdigen lezer niet zeer voorbarig zal toeschijnen.

Ik zou alle lezers echter wel willen verzoeken zich niet door deze enkele zinsneden te laten influenceeren, maar het boekje nauwkeurig van het begin tot het einde toe door te lezen. Ieder zal zoodoende ongetwijfeld vele zonden tegen de hygiëne in zijn levenswijze ontdekken en ze daarna ook, zoo zijne financiën en zijne betrekking dit althans toelaten kunnen veranderen en verbeteren.

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 28 MEI 1903.

Vooraf wat door den schrijver opgemerkt wordt omtrent de overdreven vrees voor frissche nachtlucht, het nooit durven gaan slapen met open ramen is zeer lezenswaard, en zal, zoo zijne raad wordt opgevolgd, stellig velen voor ziekten behoeden. „Want, zoo schrijft Dr. Luchtman op blz. 56, de ongemotiveerde vrees voor nachtlucht is dáárom zoo heilloos en schadelijk in haar gevolgen, omdat wij een derde gedeelte van ons leven in het slaapvertrek doorbrengen.

De meeste longziekten, waaronder in de eerste plaats tuberculose, — dit verneme men voor eens en altijd — zijn slaapkamerziekten, die niet door likkepottjes, drankjes, droppels, poeiers en andere laffe middelen genezen, maar wel voorkomen waren door het inademen van zuivere lucht langs longen en huid”, en iets verders, om te motiveeren hoe hoogst noodzakelijk ook voor hen, die in groote kamers slapen, de luchtverversing is: „De gewoonte van vele menschen om het ruimste en beste vertrek van het huis tot ontvangkamer in te richten en een kleiner vertrek voor slaapkamer te gebruiken, kan niet genoeg gelaakt worden, maar men verlieze niet uit het oog dat zelfs het grootste vertrek niet aan de meest bescheiden eischen voldoet, indien het niet dag en nacht met de buitenlucht ingemeenschap staat, want één persoon bederft in één uur tijd een ruimte van 20—30 kub. meter.

Al slaapt de mensch nu in een kamer van 200—250 kub. meter, een geluk wat slechts voor weinigen is weggelegd, dan heeft hij, als er geen gaswisseling met de buitenlucht plaats heeft, binnen 8 à 10 uur de daarin bevatte lucht geheel bedorven.

Ook de invloed van het licht, van de zon op onze gezondheid wordt uitvoerig behandeld, en door talrijke, vooral op niet-medici indruk makende proefnemingen toegelicht. Ofschoon niet a priori zonder verder nauwkeurig onderzoek de leer der dispositie als onfeilbaar willende aannemen, ben ik toch vast overtuigd dat vele ziekten althans gedeeltelijk door onze levenswijze voorkomen kunnen worden en dat het daarom, zoo ons volk een gezond volk wil worden, de plicht van een ieder is, voor zoover hij hiertoe instaat is, daartoe mede te werken.

Daarom lijkt mij hygiënisch onderwijs ook voor de arbeiders zeer gewenscht toe, te meer daar gezondheid dikwijls overgroote vermoeidheid voorkomt en zodoende ook de lust tot ontwikkeling vermeerdert. Bovendien kan een gezond mensch beter en rustiger nadenken, waardoor de overdreven ziekelijke anarchistische uitwassen in de arbeiderbeweging verdwijnen zullen. Maar vooral zal hygiënisch leven het zijne ertoe bij brengen om een onafhankelijk arbeidersgeslacht te vormen; een geslacht dat, daar het zich flink en sterk gevoelt, onafhankelijker zal staan tegenover den werkgever en daardoor spoediger die slaafsche manieren en overdreven angst voor ontslag zal verliezen, die helaas bij onze tegenwoordigen arbeiders nog maar al te veel voorkomt.

Daarom moet ook mijns inziens voor de partij, die de bevrijding der arbeidende klasse voorstaat, het hygiënisch onderwijs een der ondergeschikte punten van het program uitmaken. Zeer zeker zijn lange arbeidstijden, bedompte woningen en onvoldoende voeding de voornaamste redenen van de slechte gezondheidstoestanden onzer fabriekarbeiders maar ook de levenswijze, het vooroordeel tegen ventilatie enz., brengen het noodige ertoe bij om een ongezonde teringachtige arbeidersklasse te vormen. Van hoeveel invloed de zon en de frissche lucht voor de gezondheid zijn, ziet men aan de landbouwende bevolking. Ook hier laat de voeding en de woning zeer veel te wenschen over, maar dit wordt grootendeels opgeheven door de frissche buitenlucht gedurende de arbeidstijd.

Daar ik uit tijdsgebrek dit artikel niet al te lang wil maken, ofschoon het boekje voor eene uitvoerige bespreking wel belangrijk genoeg is, zal ik nu overgaan tot enkele elkaar eenigszins tegensprekende zinsneden.

Op blz. 19 staat:

Aan keuze ontbreekt het niet; voor elk wat wils: mestvermagerings- en hongerkuren, Banting- Oertel- en Eboteinkuren, dorst- en schrothkuren, wei kefir, bumijns en ooftkuren, lucht, licht, zon en waterkuren, onthoudingskuren voor alcoholisten, morfi, moten en cocaimoten, die hun kwalen aan de geneesheeren danken en nu bij andere

geneesheeren heil zoeken. Iemand, die zich bezig houdt met de studie van menschelijke dwaasheden, vindt in de badplaatsen een vruchtbaar terrein van arbeid. Terwijl op blz. 81 de schrijver uitdrukkelijk verklaart hoe heilzaam sommige soort van badinrichtingen zijn, hier toch schrijft hij:

„In de laatste jaren zijn op het voorbeeld van Rikli, in verschillende landen van Europa, inrichtingen voor licht en luchtbaden verzezen, die op zeer bevredigende therapeutische gevolgen kunnen wijzen en de voorspelling wettigen, dat voor deze geneeswijze een schoone toekomst is weggelegd.”

En vlak daaronder, om vooral de noodzakelijkheid aan te toonen voor dit doel afzonderlijke badinrichtingen op te richten.

„Ik heb hier slechts een kort overzicht gegeven, waarop men zich van het licht in bepaalde gevallen voor therapeutische doeleinden bedient, want een licht-behandeling in engeren zin kan slechts plaats hebben in daarvoor bestemde inrichtingen, onder leiding van een deskundige”.

Hiermede toont de schrijver dus stellig zijne bijzondere ingenomenheid met dit soort van badplaatsen, terwijl hij ook elders waterkuren ten zeerste aanbeveelt.

Vergalopeert de schrijver zich dus hier eenigszins, hetzelfde geschiedt ook in zijn zeer lezenswaardig hoofdstuk over spijs en drank. Dit gedeelte van zijn boek, waarin hij de vegetaristische levenswijze ten zeerste aanbeveelt, munt aan de eene zijde uit door een reeks juiste, onwederlegbare voordeelen van het vegetarisme, terwijl het aan de andere kant lijdt aan schromelijke overdrijving en gezochte argumentatie.

Men leze hiervoor slechts de volgende aanhalingen:

„Als wij vleesch eten, zoo staat er op blz. 144, veranderen wij vleesch weder in vleesch; wij zetten een substantie na een langdurig chemisch proces weder in dezelfde substantie om, en wel met verlies, wat de hoedanigheid aangaat.

En dit nu is op zich zelf reeds een onlogische handelwijze, want alle omzettingen hebben toch slechts ten doel een zekere zelfstandigheid in een andere van hoogere waarde om te zetten.”

Deze „onlogische” handelwijze geschiedt echter door alle carnivoren, zoodat, wanneer men op deze redenatie de vleeschvoeding voor den mensch wilde verwerpen, men consequent doorredeneerende even zoo goed het vleesch eten van verscheurende dieren verkeerd zou kunnen noemen, maar deze dieren zijn toch blijkbaar door de natuur voor vleescheten bestemd.

Iets verder lezen we:

„Alle trek- en lastdieren van de kleinste tot de grootste zijn planteneters en geen vleescheters en waar aan deze de hoogste eischen met betrekking tot kracht en volharding gesteld worden, zou de natuur hun stelling Carnivore eigenschappen verleend hebben, wanneer werkelijk het dierlijk eiwit zoo ver boven het plantaardig stond.”

Afgezien nu van het feit dat de natuur wel niet bepaalde dieren tot trek- en lastdieren bestemd zal hebben, en de mensch wel de diersoort daarvoor zal gekozen hebben, die het gemakkelijkst tam te krijgen was, wat van zelf planteneters geweest zullen zijn, bewijst dit toch verder ook niets. Alleen zou er uit kunnen blijken dat wanneer wij veronderstelden dat de structuur van onze ingewanden volkomen overeenkwam met die van onze lastdieren, menschen, die veel lichaamsarbeid verrichten moeten, beter deden wilden zij tegen langdurige werkzaamheid bestand zijn, planten te eten. Misschien is echter de mensch door de natuur ook wel niet geschapen om uren achtereen zwaren arbeid te verrichten. In ieder geval slaat dit argument alleen op lichamelijke inspanning, zoodat voor een zittend leven dit zwakke motief geheel en al zonder waarde is.

Ten slotte nog de volgende zinsnede:

„Zij (dit zijn de carneforen) bezitten geen zweetporiën, zooals de mensch en de planteneters, en die enkele daadzaak bewijst reeds, dat de mensch tot de planteneters behoort”, mag men niet even goed de volgende conclusie trekken. Een mensch heeft evenals de vleescheters een hoektand, en die enkele daadzaak bewijst reeds dat de mensch tot de vleescheters behoort.

Zouden deze fysieke eigenschappen er niet veel eerder op wijzen dat de mensch een omnivoor is; hetgeen ook door de, op blz. 146 voorkomende zinsnede, bevestigd wordt. Hier toch lezen we:

„De roofdieren verteeren hun slachtoffers, zooals men het noemt, met huid en haar, dus niet alleen de spieren, maar ook het bloed, het vet, de lijmgevende stoffen enz. terwijl de mensch vet en beenderen verwijderd; zoodoende echter onttrekt hij aan het vleesch de stoffen, die voor den opbouw van zijn beenstelsel noodig zijn, en dus uit de plantaardige voedingsmiddelen moeten betrokken worden.”

Nog vele dergelijke, door alles heen het vegetariaat verdedigende zinnen zijn in dit hoofdstuk te vinden. Het is jammer dat deze gedeelten hierin voorkomen; zij verminderen den indruk, die de lange reeks goede en juiste opmerkingen over de hedendaagsche overdreven vleeschvoeding op iederen onbevooroordeelden lezer maken moet.

Ik behoef echter niet meer te zeggen dat ik ieder de lezing van dit boekje ten zeerste aanbeveel; stellig vindt ieder er wel vooroordeelen en gewoonten in besproken, die allernadeeligste gevolgen voor zijn gezondheid met zich slepen en tot nu toe uit sleur bleven bestaan.

A.

LITTERATUUR EN KUNST.

Leo Tolstoy.

Rusland is het land van maatschappelijke tegenstellingen.

Nergens vindt men in onze beschaafde wereld een zoo groot verschil tusschen rijk en arm, tusschen heer en knecht, maar, als onvermijdelijk gevolg daarvan dan ook nergens een zoo in alle standen heerschende ontevredenheid.

Het geheele czarenrijk ademt ontevredenheid, en slechts door gewelddadige onderdrukkingen vermag men eene revolutie tegen te houden.

Duizenden hoogbegaafde mannen en vrouwen smachten in de gevangenis, of op de sneeuwvlakten van Siberië, omdat zij, beziel van een onuitbluschbare liefde voor hunne medemenschen, in opstand kwamen tegen het onmenselijk despotisme, dat elke uiting van een vrij, onafhankelijk karakter onderdrukt.

De reactie daarop blijft niet uit; aan den eenen kant zien we groepen van menschen, die, niettegenstaande alles volharden bij wat in hunne oogen naar de eindelijke verlossing zal voeren, en die met moed en kracht werken aan den ondergang der tegenwoordige maatschappij, en den opbouw van eene nieuwe; aan de andere zijde treffen ons de neergebogen figuren van hen, die tot een hopeloos pessimisme zijn vervallen. Zij, die hiervoor te idealistisch van aanleg zijn, zoeken hun heil in mystieke en religieuze leerstellingen, en, in stede van uitkomst te verwachten van sociale hervormingen, werken ze met ijver aan de verbetering van hun innerlijke zijn.

Tot deze laatsten behoort, als hun profeet en geestelijke leider, graaf Leo Tolstoy, een der edelste en meest begaafde mannen der laatste eeuw. Beziel van een groote liefde voor de noodlijdenden in zijn vaderland, zag hij al spoedig de onrechtvaardigheid, die er in de sociale verhoudingen gelegen is. Zijn buitengewoon schrijverstalent bracht hem ertoe, de indrukken, die deze verhoudingen op hem maakten, in romantischen vorm weer te geven, een wijze, die hij later als den hoogen eischen, die hij aan het leven stelde, onwaardig, ging verwerpen.

Tolstoy is niet geboren als de man, dien we nu in hem kennen, en die door zooveel in bijna heilige aanbidding wordt vereerd. Zijn gedachtenleven heeft eene langzame evolutie doorgemaakt, en met behoud van menig oud inzicht schreed hij voort op den weg, die naar zijne meening zou voeren naar zijn ideaal: waarheid en zelfvolmaking.

Wanneer iemand de denkbeelden, waarin hij is opgevoed, en die daardoor meestal oorspronkelijk ook de zijne zijn, later als onwaar gaat verwerpen, dan maakt hij een bekeeringsproces door, dat tweërlei kan zijn, naar gelang van den aard van den bekeerde. Een heftige, opbruiscende natuur, als van een Ernst Häckel, zal in korten tijd tot aanvaarding van het nieuwe standpunt geraken, terwijl een ander met een even krachtig, maar bedaarder temperament, slechts langzaam de verschillende fasen zal doorloopen, die hem zullen voeren naar wat dan zijne wereldbeschouwing wordt, en nauwgezet, onder veel leed en twijfel, zal hij het voor en tegen overwegen, tot ten slotte zullen zijne denkbeelden hem een schat vormen, die hem liever is dan het leven.

Het bekeeringsproces van Tolstoy is weinig hartstochtelijk geweest; wél is met een schok het licht van zijne nieuwe wereldbeschouwing voor hem opgegaan, en verdreef dat

licht plotseling de schemering van den twijfel, maar toch was dit slechts een laatste stap, die hem scheidde van zijne waarheid.

Van zijn jeugd af heeft Tolstoy zich de vragen naar het „waarom?” en „waarheen?” gesteld. In zijn twijfel zocht hij de oplossing ervan bij zijne standgenooten, bij schrijvers en dichters, maar overal troffen hem een lusteloosheid en levensmoeheid, die hij daaraan toeschreef, dat ook hen die vraag bezig hield. Hij keerde zich van hen af en wendde zich tot de lagere standen, tot de boeren en daar vond hij wat hij zocht; als een bliksem, die in zijn ziel insloeg, openbaarde zich plotseling de waarheid voor hem, dat deze eenvoudige landbouwers die vragen hadden opgelost, omdat ze zich die niet stelden. Hij zag hen gelukkig in hun geloof, en dit deed hem zelf opnieuw het Evangelie bestudeeren, waarvan Jezus' leer hem altijd buitengewoon had aangetrokken. Hij las en herlas het, en vatte zijn geloof samen in vijf geboden, voor hem axioma's die hij slechts aan zijn gevoel toetste. En juist dit tot opperste maakt eene consequente toepassing ervan op het werkelijk leven, zoo niet totaal onmogelijk, dan toch van hoogst twijfelachtig gehalte. We zullen hier een bespreking van de voornaamste punten van zijn leer laten volgen.

Het voornaamste der vijf geboden, die voor Tolstoy den kern van Jezus' prediking uitmaken, is dat van het niet-weerstaan van het kwaad. Dit is de spil, waarom Tolstoy's moraal draait: in bijna al zijne werken vinden we dit weer terug, als de hoogste uiting van waarachtig mensch-zijn.

Ons lijkt deze wet, waarin het christendom op de spits gedreven is, even gevaarlijk als noodlottig. Want voor het bereiken van een of ander doel moet men altijd strijd voeren tegen machten, die t. o. van dat doel kwaad zijn, dus ook voor dengene, die dat doel als goed beschouwt. Met Tolstoy's inzicht zou dus het bereiken van dat doel onmogelijk zijn, want het booze zou niet mogen worden weerstaan.

Maar behalve dit, wijst ook de practijk van het leven, de geheele geschiedenis ons op het onjuiste, dat er in de leer van het niet-weerstaan van het kwaad gelegen is. Wanneer Tolstoy ons, om ons voor eigen boosdoen te bewaren verbiedt, het kwaad met geweld te keeren, dan stelt hij ons hier voor een dilemma, dat niet voor een eenvoudige oplossing vatbaar is; hij dwingt ons tusschen twee kwaden te kiezen. Moeten we ons lijdelijk onderwerpen, of het booze weerstaan?

De historie wijst het uit. Zouden de Noordelijke staten van N. Amerika — zij het ook om redenen van eigenbelang — de Zuidelijken ooit hebben gedwongen tot vrijlating der slaven, wanneer ze Tolstoy's leer in al hare consequenties hadden aanvaard? En zou de emancipatie der lijfeigenen in des schrijvers eigen vaderland ooit een voldongen feit zijn geworden, wanneer de strijd, die daarvoor is gestreden, was uitgebleven? En toch noemt hij de vrij gemaakten gelukkiger, dan toen ze nog zuchtten onder het gewicht van hun juk! Noemt hij zelf de sociale verhoudingen, waarin we leven, en waarin eene klasse, die verreweg de meerderheid uitmaakt, ondergeschikt is aan een klein getal machtshebbers, niet foutief, en komt hij dan niet in tegenspraak met zijn eigen leer, wanneer hij het kapitalisme, dat met zijn machines en industrie voor hem de oorzaak is van alle ellende, den oorlog verklaart, en wil doen verdwijnen?

Het criterium voor de waarheid van een Godsdienstleer moet gevonden worden in de mogelijkheid van zijne toepassing op het dagelijksch leven. Tolstoy erkent dit, en gesuggereerd door zijn alles overheerschend idealisme noemt hij die toepassing niet moeilijk, in geen geval onmogelijk. Toch constateert hij, dat het gros der menschen zich in de negentien eeuwen, die sedert de prekiking van Jezus zijn verlopen, daaraan al bitter weinig heeft gestoord, dat die leer onttaarde in een vormendienst, en dat zij, die zich werkelijk het innerlijk schoone het hoogmoreeie ervan tot eigendom wenschten te maken, smaad en hoon onderonden en velen hunner den marteldood moesten sterven.

Ook dit probleem lost de schrijver op, waar hij zegt, dat „de waarheid, in het christendom geopenbaard, hen, die kwaad deden, zoodanig ontzette, dan zij haar onderleugens hebben verstikt en de menschheid het vertrouwen in die waarheid heeft verloren.”

Met allen eerbied voor de reusachtige figuur van den Rus gelooven wij toch, dat hij, uitgaande van wat zijn gevoel hem waar deed schijnen, ook hier geen consequente redeneering levert. Want met deze wetenschap kan hij zelf toch onmogelijk in eene eindelijke overwinning van het

Christendom gelooven en zou hij tot een hopeloos pessimisme moeten vervallen, dat voor den tegenwoordigen, noch voor afzienbaren tijd hoop op naderen tot zijn ideaal toelaat. Want waar hij zelf constateert, dat de waarheid nu reeds bijna twintig eeuwen lang het slachtoffer van een duivelsche list is geweest, daar kan voor hem geen reden bestaan, die grond zou geven aan de meening, dat dit niet altijd haar lot zal zijn.

Vanwaar die inconsequenties,? vraagt men. Ik geloof dat het antwoord zal moeten gevonden worden in de omstandigheid, dat Tolstoy artiest, zoo niet grooter, dan toch zeker even groot artiest, als filosoof is. Zijn talent is het, dat hem telkens in botsing doet komen met de producten van zijn denken. Niet zonder grond was het, dat Turgeniëff hem eenige uren vóór zijn dood nog smeekte, zijn ascetische levenswijze en zijn werken voor sociale hervormingen te laten varen, en zich weer te wijden aan zijn talent, opdat Rusland niet van de voortbrengselen van zijn grootsten kunstenaar zou worden beroofd.

Tolstoy's ascetisme wortelt in zijn geloof; het is niet, zooals velen, zelfs sommigen zijners aanhangers verkeerdelijk denken, een gevolg van zijn leer, dat men materieel niet gelukkiger mag leven dan anderen, omdat dat zou moeten zijn ten koste van die anderen. Wel is hij, zooals trouwens ieder socialist, de meening toegedaan, dat het kapitalisme zich voedt van de armoede der maatschappelijk verdrukten, maar wilde hij naar deze zienswijze leven, dan ware Diogenes' ton als woning nog te luxurieuus. Neen, een geheel ander motief ligt hieraan ten grondslag.

Tolstoy beschouwt den dood als den eigenlijken ingang tot het leven; wat voor ons het leven is, is voor hem de dood, en elk offer, dat gebracht wordt, om het leven hier op aarde te verrijken, is ijdel en zondig. De kern van den mensch is goddelijk, en wat dit goddelijke deel dient, voert tot God. Dit zal te zekerder bereikt worden, naarmate we trachten, de begeerten van het andere, het dierlijke element in ons te doen versterven. Vandaar zijne ascetisme, vandaar ook de denkbeelden door hem in de „Kreuzersonate" ontwikkeld.

Van een overervingstheorie, een psychologische predestinatie der misdadigers, of van den grondslag van het historisch-materialisme, volgens hetwelk 's menschen gedachtengang door de omstandigheden wordt bepaald, wil Tolstoy niets weten. Op den innerlijken mensch laadt hij het volle gewicht van diens nadering tot God. Toch zien we, dat hierin de kunstenaar en menschenkenner soms in botsing komt met den filosoof, b. v. wanneer hij in „Auferstehung" vertelt, dat Nechindow zich er over verwondert, dat Katsjuska volstrekt geen schaamte gevoelt over haar leven als prostituée. De schrijver erkent hier, dat misdadigers zich langzamerhand die inzichten zullen eigen maken, waarmee hunne daden niet in strijd zijn; het is Darwin's „Anpassungstheorie" op het gedachtenleven toegepast.

Tolstoy's hervormingsplannen zijn van eene zeer zonderlinge naïviteit. De boerenstand acht hij de gelukkigste, bijgevolg moet men tot dien toestand terugkeeren. De steden met hun zedenbederf zijn in zijne oogen oorzaken der ellende, dus moeten ze verdwijnen. Vooral richt hij zijne kritiek in dezen tegen de sociaal-democraten, die de inrichting der maatschappij zoover mogelijk van dien, naar zijn inzicht natuurlijke toestand, willen doen afwijken.

We willen ook dit inzicht kortelijk onderzoeken, en trachten uit te maken, in hoeverre dit ideaal van terugkeer tot den boerenstand, dat hij in zijn werkje „Moderne slavernij" bepleit, levensvatbaarheid bezit.

We zijn het met den schrijver eens, wanneer hij gelooft, dat de oervorm onzer maatschappij die vorm is geweest, waarin de aardbewoners zelve hunne verbruiksmiddelen produceerden. Deze periode in de samenleving maakte natuurlijk het bestaan van steden niet noodzakelijk. Maar door den vooruitgang van techniek, enz was het onvermijdelijk, dat er arbeidsverdeling zou ontstaan. Door deze arbeidsverdeling namen kunst, wetenschap, techniek, enz. enz. een nog veel hogere vlucht, en dit leidde tot het vervaardigen van betere landbouw-werktuigen. waardoor weer de productie van den landbouw steeg, zoodat tenslotte een overcompleet aan arbeidskrachten ontstond en tevens de productie de consumtie ging overtreffen. Die overcomplete arbeidskrachten legden zich op de industrie en de techniek toe, zoodat het peil hiervan weer werd verhoogd, daar hare ontwikkeling aan geene grenzen gebonden was. Dit ging zoo door, tot, tengevolge van de overproductie de behoefte aan een markt zich deed gevoelen. Daar kooper zoowel als verkooper er het meeste belang bij hadden, in de nabijheid van die

markt te wonen, zetten ze zich daar langzamerhand woningen, en zoo ontstond de stad, waarin de boer, die door overschot van arbeidskracht, zich op andere takken van bedrijf moest toeleggen, al spoedig genoodzaakt werd zich te vestigen.

Uit het voorgaande volgt, dat terugkeer tot dezen voorhistorischen vorm van een alle menschen gelukkig makend landleven afgezien nog van de onmogelijkheid om wetenschap, kunst en industrie maar plotseling te doen verdwijnen zou beteekenen een nogmaals afleggen van den lijdensweg, dien de menschheid van dien tijd af heeft moeten bewandelen, om tot de huidige maatschappij te geraken. Slechts het in overeenstemming brengen van den politieken en juridischen bovenbouw onzer maatschappij met den economischen basis kan afdoende verbetering aanbrengen.

Bij het bespreken van den grooten Rus mogen we niet uit het oog verliezen, dat hij is opgegroeid in eene omgeving van tegenstellingen, zóó groot, als bijna nergens wordt gevonden. Ware dit niet zoo, zoo geloof ik, dat hij evenmin den weg van het ascetisme zou zijn ingeslagen, als Kropotkine dien van het anarchisme. Het is geen wonder, dat juist Russen de geestelijke leiders zijn geworden van twee machtige stroomen, die in hoofdzaak reeds lang voor hun tijd bestonden. Een omgeving van uitersten vormt denkbeelden, die ver afwijken van den gulden middenweg; was het regeeringsdepotisme in Rusland minder afschrikwekkend, dan zouden deze beide edele mannen hoogstwaarschijnlijk ook niet geworden zijn, wat ze zijn.

K.

ONTVANGEN:

FRANS COENEN JR. In Duisternis; uitgave L. J. Veen, Amsterdam. Bespreking in een volgend nummer.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

WEDSTRIJD D. S. A. PH. V.

Wegens onvoldoende deelname gaat de wedstrijd niet door. De inzenders worden verzocht hun foto's terug te halen bij den Secretaris

TH. J. J. KREUNEN, Houttuinen 15.

Ingekomen bij de commissie tot steun der slachtoffers van de algemeene werkstaking:

J. B. H. C. f5.—; N. G. K. f5.—; J. G. B. f5.—; J. B. v. L. f5.—; W. L. G. f10.—; P. L. D. f10.—; S. v. S. f3.50; H. S. f3.—; F. E. W. f10.—; I. I. v. L. f5.—; F. A. B. f5.—; H. J. v. G. f3.—; L. C. S. f2.50; C. M. B. Jr. f3.—; C. Th. f3.—; P. S. f2.50; D. d. I. Wz. f1.—; H. W. t. H. f1.—; C. S. f1.—; W. G. V. f1.—; J. W. S. f5.—; A. H. f1.—; B. f1.—; G. W. f2.50; J. F. S. f2.50; J. F. P. S. f1.—; v. B. f1.—; L. W. v. D. f1.—; O. f1.—; M. f1.—; K. f1.—; W. E. J. B. f2.50; C. T. v. H. f1.50; C. v. d. H. f5.—; B. f2.50; G. K. Jr. f3.—; G. A. K. f5.—; C. S. f5.— B. R. f1.—; H. f2.50; M. F. M. f5.—; J. L. H. f3.—; H. v. M. f5.—; J. J. C. C. f5.—; H. L. f5.—; J. L. f2.50; A. v. T. f5.—; A. B. H. P. f2.50; H. F. 2.50; R. A. G. f2.50; R. A. W. f2.50; H. C. A. B. f1.—; R. H. f2.50; J. N. v. d. L. f2.—; H. H. d. I. f2.50; W. R. f1.—; J. P. v. d. L. f2.50; W. B. f2.50; P. J. v. P. f5.—; A. f1.—; H. K. S. f5.—; C. f1.—; S. f5.—; H. F. G. f2.50; S. f2.50; J. E. f2.50, totaal lijst Sociëteit Phoenix f213.50.

Hiervan afgedragen aan het landelijk comité van steun f200.—

P. L. DUBOURCQ.

AGENDA.

DEN HAAG.

Vrijdag 29 Mei. Diligentia: Voordrachtenavond van Willem Royaards: de Bandjir, fragment „Woutertje Pieterse", de Kruissprook; 8 uur.

Zaterdag 30 Mei. Kurhaus: Openingsconcert van het Philharmonisch Orkest, onder leiding van Jozef Rebicek; 7½ uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 29 Mei. Groote Schouwburg: „Carnaval" (Rosenmontag). Eere-avond voor den heer D. H. Brondgeest, 8 uur.

Zondag 31 Mei. Dierentuin: Matinee van de stafmuziek van het 4e reg. infanterie, onder leiding van W. van Erp; 2½ uur.

 ADVERTENTIEN.

Met September **te huur:**
gemeubileerde KAMERS
 voor 1 en 2 Heeren.
 Adres: OUDE DELFT 210.

Met één September te huur:
GEMEUBILEERDE KAMERS.
 Adres: OUDE DELFT No. 237.

Oranje Limonade

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds
 voorhanden bij

J. J. G. BOERE,
 Telefoonnummer 188. Hypolitusbuurt 2.

Tegen September **te huur** voor twee Heeren: een
grote, net gemeubileerde
VOORKAMER
 met **twee frissche Slaapkamers**, alles eerste étage.
 Adres GEER 64.

Alvorens op reis te gaan,
 verzuime men niet, zich van de meest gebruikte
 PLATEN of FILMS te voorzien.

Voor DELFT zijn de **Anilin-, Lomberg-, Barnet-,
 Marion- en Imperial-Platen**, alsmede de **Agfa
 Rolfilms** uitsluitend verkrijgbaar in het

FOTO-ARTIKELEN-MAGAZIJN
 Brab. Turfmarkt 65. **ADR. VAN OOSTEN.**

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL.

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.
 Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Abonneert U op

„SPORTKRONIEK”

Weekblad voor Sport.

Verschijnt Donderdags.

Abonnementsprijs / 3,50 (bij vooruitbetaling).

Uitgever: J. WALTMAN Jr. — Delft.
